

Prospects for accelerated economic growth in Ukraine

Olga Pyrog

Department of Management,
Dnipropetrovsk National University by O. Gonchara,
UKRAINE, Dnipropetrovsk, per. Naykova, 13,
E-mail: pyrog_ov@gala.net

At the beginning of the XXI century Ukrainian government made a strategic decision on the transition of country to innovation-investment model of economic development. Until the present the dominance of the old technological cycle and products with low added value remains in the structure of national production despite the transition to innovation-investment model of economic development, which has in the basis the innovations and investments in high-tech industries (production).

Growth of Ukrainian economy is chaotic, while developed countries are characterized by stochastic growth as a result that occurs adherence to the principles of sustainable development. Rates of economic growth are higher than in the developed countries, but it does not provide the level of Ukrainian GDP per capita is similar to developed countries.

During the study was made the evaluation of possibility of Ukrainian economy to overtake the economic growth rate of leading countries and move to advanced growth. Ukraine may enter to the ten developed countries by 2020 only under extremely high rates of economic growth that will lead to «overheating» of the national economy, depletion of labor and natural resources. At the same time to achieve such economic growth, Ukraine can not for the current state of fixed assets, the volume of investment to economy and technological development.

Today Ukraine requires a brand new model of «accelerated» growth, based on - high productivity and efficiency, active investments in the introduction of technological innovation, favorable business climate for entrepreneur activity.

Перспективи випереджаючого зростання економіки України

Ольга Пирог

Кафедра менеджменту,
Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара,
УКРАЇНА, м. Дніпропетровськ, пер. Науковий, 13,
E-mail: pyrog_ov@gala.net

У статті досліджена траєкторія економічного зростання України за період 2000 – 2010 рр., здійснено порівняння з економічним зростанням країн-членів Європейського Союзу та оцінено перспективи випереджаючого зростання країни.

Ключові слова – економічне зростання, економіка України, випереджаючий тип зростання, ВВП на душу населення, темпи зростання, прогноз випереджаючого зростання.

I. Тенденції економічного зростання України

На початку XXI ст. керівництвом України було прийнято стратегічне рішення щодо переходу країни на інноваційно-інвестиційну модель економічного розвитку. Обрана модель економічного розвитку забезпечила країні з 2000 р. економічне зростання зі середньорічними темпами у 8,4% (за 2000-2004 рр.) та досягнення піку економічного зростання у 2004 р. (12,1%) за весь період існування незалежної України.

Базовими галузями, які за активної та всебічної підтримки держави мали стати «точками зростання» країни, були визначені сировинні, які користувались попитом на зовнішніх ринках, - добувна, металургійна та хімічна промисловість. Протягом 2000 - 2003 рр. в галузі залучались прямі іноземні інвестиції, що давало можливість здійснювати господарську діяльність на діючих, застарілих та зношених основних засобах, отримувати прибутки в короткостроєвий період. Таким чином, за рахунок екстенсивного використання діючих основних фондів була сформована експортно-орієнтована економіка.

Перехід у 2005 р. до соціально орієнтованої моделі – стимулювання внутрішнього споживання та підвищення соціальних виплат, призвело вже у 2005 р. до зниження реальних темпів ВВП за період з 2000 р. (до 2,7%) та найбільшого падіння у 2009 р. (-14,8%) [1], що поставило країну на межу дефолту.

В той же час, якщо порівнювати темпи економічного зростання України з темпами провідних країн світу, то реальні темпи економічного зростання України за період 2000 – 2008 рр. були вище у 3 рази (6,9% в середньому за період), ніж у таких розвинутих країнах світу, як США – 2,3%, Японія – 1,4%, ЕС-27 – 2,2% [2]. З початком світової фінансової кризи, яка негативно позначилась на економічному розвитку всіх країн світу, Україна опинилась в колі країн, темпи падіння яких були найбільшими та знаходились під загрозою дефолту. Навіть, Греція, яка протягом 2008-2011 рр. постійно знаходиться на межі дефолту, в останні роки не мала таких високих темпів падання економіки (-2,0% у 2009 р. та -4,5% у 2010 р.) [2], як Україна (-14,8% у 2009 р.) [1].

Зростання економіки України носить хаотичний характер, тоді як розвинені країни світу характеризуються стохастичним зростанням, що відбувається в результаті дотримання принципів сталого розвитку. Незважаючи на перехід на інноваційно-інвестиційну модель економічного розвитку, основу якої складають інновації та інвестиції в високотехнологічних галузях (виробництвах), до цього часу у структурі національної промисловості зберігається домінування старих технологічних укладів та виробництва продукції з низькою доданою вартістю. Таке економічне зростання України не має позитивного впливу на економічний розвиток країни, в цілому, та рівні добробуту населення.

Темпи економічного зростання вищі за темпи розвинутих країн не забезпечують Україні рівень ВВП на одну особу аналогічний цим країнам. Так, якщо рівень ВВП на одну особу в середньому по ЄС-27 у 2010 р. був 24 500 євро [2], то в Україні – в 10 раз менше (2 386,3 євро). Рівень ВВП на душу населення серед 27 країн – членів Європейського Союзу має розрив у 16,6 разів між максимальним (Люксембург) та мінімальним значенням. Так, мінімальний рівень ВВП на душу населення мають Болгарія (4 600 євро у 2009 р.) та Румунія (5 700 євро у 2010 р.) [2]. Однак, навіть порівняно з цим країнами рівень України у 2 – 3 рази менший.

II. Оцінка національних перспектив випереджаючого зростання

У виступі зі щорічним посланні Президента до Верховної Ради «Про внутрішнє та зовнішнє становище України у 2011 році» В. Янукович визначив перспективне завдання для країни: «Україна – це країна – лідер» [3], базиси для якого створить модернізація економіки країни із залученням промислово-індустріального та наукового потенціалів.

У ході дослідження була здійснена оцінка можливості України наздогнати темпи економічного зростання провідних країн світу та перейти на випереджаюче зростання. В якості бази для порівняння були обрані країни – члени Європейського Союзу, оскільки серед стратегічних завдань України є вступ до Європейського Союзу та країна має відповідати європейським стандартам. Отже, сутність завдання полягає у визначенні темпів економічного зростання та періоду, за який Україна може вийти на європейський рівень ВВП на душу населення з урахуванням темпів зростання ЄС. За базовий рівень ВВП на душу населення обрано рівень ЄС-27 станом на 2010 р. (24 500 євро) при збереженні середньорічних темпах економічного зростання 1,5%.

За прогнозними розрахунками були розроблені 3 варіанти: 1 варіант – реалістичний, за яким Україна може досягти середньоєвропейський рівень ВВП на душу населення за 35 – 40 років (до 2045 – 2050 рр.) при середньорічних темпах економічного зростання в межах 7,6 – 8,5%; 2 варіант – оптимістичний, при якому Україна досягне середньоєвропейський рівень ВВП на душу населення за 25 – 30 років (до 2035 – 2040 рр.) при середньорічних темпах економічного

зростання в межах 9,7 – 11,4%; 3 варіант – фантастичний, за яким Україна могла би досягти середньоєвропейський рівень ВВП на душу населення за 10 – 15 років (до 2020 – 2025 рр.) лише при середньорічних темпах економічного зростання в межах 18,5 – 28,2%.

Аналогічну оцінку було здійснено для України за рівнем ВВП на душу населення Румунії, розрив між якими менший, враховуючи значну різницю між сучасним рівнем ВВП на душу населення між Україною та ЄС-27. Україна може досягти рівень ВВП на душу населення Румунії за 20 – 30 років при середньорічних темпах економічного зростання в межах 6,3 – 7,9%, за 10 – 15 років – при 9,5 – 12,7% чи за 5 років – при 22,9%.

Висновки

Отримані результати дозволяють зробити висновки: виконати амбітне завдання – увійти до десятки розвинутих країн світу до 2020 р., що поставлено вищим керівництвом країни, Україна може лише за умов надзвичайно високих темпів економічного зростання, що призведе до «перегріву» національної економіки, виснаження трудових й природних ресурсів. У той же час досягти таких темпів економічного зростання Україна не може за сучасного стану основних засобів, рівня інвестування економіки та технологічного розвитку.

Україна сьогодні потребує якісну нову модель «випереджаючого» зростання економіки, в основі якої – висока продуктивність праці та ефективність виробництв, активні інвестиції у впровадження технологічних інновацій, сприятливий діловий клімат для підприємницької діяльності громадян.

Враховуючи сучасні тенденції постіндустріального типу економічного розвитку провідних країн світу, для забезпечення випереджаючого типу економічного зростання економіки України необхідно створювати сприятливі умови щодо формування та розвитку високотехнологічних галузей (виробництв) та кластерів «економіки знань». Саме ці види постіндустріальної економіки дозволять вийти Україні з кризового стану на якісно новий рівень з високим економічним статусом, з належним місцем у новому світовому розподілі праці, та забезпечить місце серед десятку високо розвинутих країн світу.

Література

- [1] Україна в цифрах 2010 рік: статичний збірник. – К.: Держкомстат України, 2011. – 252 с.
- [2] Key figures on Europe. - Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011 – 173 p.
- [3] Виступ Президента України Віктора Януковича із щорічним посланням до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України у 2011 році» [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.president.gov.ua – Офіційне представництво Президента України.